

Til lukku við teimum 40!

Oddagrein

Í gjár fylti Útvarp Føroya 40 og vit nýta høvið at ynskja stovninum hjartaliga til lukku. Tað kann í dag vera torført at imynda sær, at útvarpið var einki minni enn ein kollvelting, tá tað sá dagsins ljós fyrri 40 árum síðani.

FØROYINGAR vóru ikki vanir við tíðindi uttan eftir á føroyskum, ja, sjálvt veðurtíðindi á føroyskum vóru eitt ókent fyrbrigdi um hetta mundið. Tað var sostatt í Føroyum stóru tørvur á einum alternativ til útlendsku loftmiðlarnar, og útvarpið fekk sostatt frá fyrsta degi stóran málsliðan tyding.

BYRJAD varð í smáum sent var bert nakrar fáar tímar um dagin. Hóast hetta so gjørdist útvarpið frá fyrsta degi so væl umtókt, at hetta at lurtu eftir útvarpinum gjørdist ein fastur táttur av okkara dagligu vanum - útvarpið gjørdist ein partur av okkara mentan. Tá tíðindini koma á middegi og á nátturðá, verður alt annað lagt til viks. Um telefonin skuldi ringt, meðan hesi tíðindi eru, kanst tú vera vísur í, at talan er um úttanlandasamræðu ella ófrætti, tí eingin froyingur kundi undir vanligum umstøðum droymt um at ringt til ein annan froying, meðan tíðindini verða lisin. Vit eru sum øll oyggjafólk sera forvitin - einki ilt um tað, og útvarpið nektar á frálíkan og ábyrgdarfullan hátt okkara forvitni.

ÚTVARPIÐ hevur í dag tvær meginuppgávur - at rokja tíðindaflutningin og at rokja okkara mentan. Tann fyrri uppgávan gerst alt meira krevjandi, sum informasjons- ella kunningar-samfelagið nærkast við risafetum. Kunningar-samfelagið merkir ikki neyðvendugvis, at vit verða betur kunnað, men heldur at vit verða at kalla køvð í ósáldaðum informátiónum, uttan at vit harvið hava trygd fyrri, at vit fáa alt at vita. Vit hava heldur onga trygd fyrri, at informátiónsstreymurin endurgevur hendingar og fyrbrigdi rætt. Vit hava onga trygd fyrri, at informátiónsstreymur er tað sama sum **upp-lýsing**. Takið bert Golfkrigið sum dømi. Vit hildu okkum, meðan á stóð, fáa alt at vita um hetta kríggj. Men nógur ár seinni koma fjölmiðlagranskarar til ta niðurstøðu, at alt, ið vit finga at vita var manipulerað, høgt og skorið til, so at kríggjið skuldi gerast áttuligari hjá vesturlendska almenninginum. Generalarnir loyvdur ikki eini endurtøku av Vietnamkríggnum, har kunningarstreymurin var frælsur frá fyrsta degi við tí úrsliti, at vanligi amerikanarin steðgaði kríggnum. Kunningarstreymurin endurgevur ikki neyðvendugvis veruleikan - tíverri!

TAÐ er undir hesum umstøðum av størsta tydingi, at eitt demokratiskt samfelag hevur dygdargóðar, óheftar og sterkar fjölmiðlar - tað veri seg bløð ella út- og sjónvarp. Tað er undir hesum umstøðum hjá okkum av allar-størsta tydingi, at vit varðveita Útvarp Føroya sum ein sterkan almennan, men óheftan stovn. Hetta hevur ikki minsta tydingin, nú lögting og landsstýri hava lagt upp til kaos á loftmiðla-økinum.

TAÐ skal tí vera okkara ynski, at lögting og landsstýri fara at skilja tydingin av einum sterkum, óheftum almennum útvarpi - einum tíðinda- og mentanarstovni, ið kann tryggja, at vit ikki verða tikin av fótum í tí støðugt vaksandi kunningarstreyminum.

VIT takka fyrri dygdargott avrik í fjóruti ár og ynskja alt gott fyrri framtíðina!

Sosialurin

Lesarabrøv

Er skolen for kedelig?

Hvorfor er der så mange børn, der keder sig i skolen?

Skyldes det manglende dygtighed hos lærerne? Jeg tror det ikke. Skyldes det dovenskab? Eller noget helt tredje?

Har skolens undervisningsform ændret sig? Eller foregår den stort set på samme måde, som for en generation siden, da verden så helt anderledes ud? Tages der hensyn til, at børns vid- og kundskaber er øget betydeligt, inden de begynder i skolen?

Vi ønsker vist alle, at vore børn udvikler tillid og solidaritet overfor andre mennesker, men hvordan reali-

seres det? En måde at gøre det på, er at lade børnene være med, lade dem deltage, det skal tages alvorligt, og have medindflydelse på de regler, der angår dem. Børnene har allerede meget tidligt gjort en række erfaringer, som sætter dem i stand til at gøre sig gældende med egne meninger, opfattelser, og synspunkter. Børn udtrykker sig på en anden måde end voksne, de er mere direkte og ofte bruger de et klarere sprog.

Det kan voksne, efter min mening, lære noget af, bl.a. ved, at vi venner os til at lytte, hvad børnene siger, og ved at svare dem, når de har

noget på hjertet.

Hvis børn skal have mulighed for at vokse ind i et samfund som ansvarsbevidste borgere, skal vi tidligt støtte dem, og det gøres bedst ved at lade dem tage del i de store og små beslutninger, der hele tiden træffes der, hvor børn og voksne lever sammen. Ved at vise børnene, at vi respekterer dem og sætter pris på deres dømmekraft, hjælper vi dem til at føle sig ansvarlige. Medansvar og medbestemmelse medfører, at børnene indser, at alle mennesker har til opgave at tage ansvar for deres egne handlinger, børnene

udvikler dermed gradvis solidaritet med andre mennesker.

En revision af folkeskoleloven er på vej, det er glædeligt. Lad os håbe, det giver børnene større mulighed for medindflydelse, og at lærernes mulighed for efteruddannelse bedres betydeligt. Skolerne har i de seneste år været udsat for kraftige nedskæringer, og det har absolut ikke været med til at gøre undervisningsforholdene bedre.

Doris Rasmussen,
pædagog,
Trongsivågur

Fyrispurningur til Toll- og Skattstovu Føroya - viðv. DIS-skipanini

Eg vil við hesum loyva mær at spyrja Toll- og Skattstovu, hvussu og undir hvørjari skipan eru skattreglurnar hjá føroyskum yvirmonnum, sum sigla undir donsku DIS-skipanini, sum eru skrásettir skattgjaldarar uttanlands, móttvegis føroyskum yvirmonnum, sum skrásettir eru skattgjaldarar í Føroyum?

Orsøkin til, at eg fegin hevði viljað fingið eitt itøkiligt svar, er, at meiningarnar hjá t.d. lesarum í bløðnum hava verið rættiliga ymiskar og eitt sindur ógreiðar. Onkur hevur t.d. skrivað,

at skatturin fellur beinleiðis til reiðarii, at styrkja skipaflotan við. Skattur lønsmótakarans verður beinleiðis drigin av bruttolønini, sum nevnt fer til reiðarii.

Um so er, tá kemur skatturin ikki føroyska samfelagnum og kommununum til góða. Eg øvundi ikki teimum, sum sigla undir DIS-skipanini, tí ivist eg onga løtu í, at teir flestu yvirmennir hava tað hart tiltrøngt, sum skulu halda hús í Føroyum, men tað hava eisini øll tey, sum noyðast at gjalda skatt, sum búgva í Føroyum.

Tað hevur eisini verið frammi, at tað betur skal loysa seg, at flyta bústaðin úr Føroyum og skráseta seg sum skattgjaldarar uttanlands, tá so er, má hetta so kanska vera ein orsøkin til, at skattaloftið í Føroyum er ov høgt og at teir, sum sigla undir DIS eru undir eini betri skipan enn yvirmennir, sum t.d. sigla við føroyskum farmaskipum. Tá skuldi reallønin hjá einum, sum siglir undir DIS-skipanini sæð lutfalsliga øðrvísi út, enn hjá einum føroyskum yvirmanni, sum er skrásettur skattaborgari í Fø-

royum.

Alment verður altíð hugsað um, at skatturin átti at verið lækkaður, og sum kom øllum skattgjaldarum í samfelagnum til góða. Men tað er lættari sagt enn gjørt. Onkur hevur hildið, at tað als eingin fyrimunur er, at ein skal noyðast at ryma av landinum, bert fyrri at sleppa undan skatti, men at tað heldur harafturimóti veldist um, hvussu skatta-viðurskiptini hjá viðkomandi eru.

Vinarliga

Skattgjaldari

Ein tøk til rithøvundar og málfrøðingar okkara

Eg havi hug at skriva, hvussu ógvuliga glað eg eri fyrri at lesa føroyskt - og haldi eg - tað føroyska mál-ið verða vakrari og vakrari, sum árin ganga.

Eg fer heimanífrá (Tvøroyri) 1951 og havi búið í

Danmark síðani. Men tað at lesa føroyskt bæði sum t.d. ævisøga J. H. O. Djurhuus av Hanus Andreassen og greinir, yrkingar, stuttsgur, tydingar og annað, tað njóti eg og gleði meg altíð til at lesa. Og kann eg so siga, at

eg á henda hátt havi hildið móðurmálið við líka.

Tað vil eg siga høvundum og málfrøðingum takk fyrri.

Rønne t. 25.1.1997
Sonja Ákesson Filholm

Rætting

Mikudagin hevði Eyðun á Borg, lærari á Argjum, eina grein í Sosialinum, um móðurmálsundirvisingina, sum hann vil hava menta.

Í seinasta broti í greini hevði sníkt seg ein sera óheppin prentvilla. Har var komið at standa, at av 13 lærarunum í ymsum skólum kring landið, vóru bert 12 beinleiðis ímóti ætlaðu broytingini, at flyta danskt upp í 4. flokk. Tað skuldi standa, at bert 2 av 13 vóru ímóti.

Um lesarabrøv o.l.
Lesarabrøv og líknandi tilfar, ið verður sent okkum, skal hava avsendara, t.v.s. navn, adressu og telefonnr. Blaðstjórnin skal vita, hvør skrivað hevur eisini um brøv ynskjað dulnevnd í blaðið.

Vit kunnu annars ikki geva tykkum, ið skriva, vissu fyrri, at lesarabrøv viðmerkingar o.l. koma í blaðið sama dag, sum tað er móttikið. Tað veldst um tøka setiorku og pláss.

Blaðstjórnin